Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы
Алпар урта гомумбелем мәктәбе муниципаль бюджет гомумбелем учреждениесе

“Килешенелде”	**“Раслыйм”**
Уку-укыту эшләре буенча	Мәктәп директоры
директор урынбасары	____________ Р.М. Гатауллин
________ Г. Н. Давлетшина	Боерык №120
“28” 08. 2022 нче ел	“31” 08. 2022 нче ел

Беренче квалификацион категорияле туган (татар) тел һәм әдәбиятыукытучысы

Гиниятуллина Гөлсирә Фоат кызының

“Театр сөючеләр” дәрестән тыш эшчәнлек программасы

Педагогик киңәшмә утырышында каралды һәм кабул ителде

Беркетмә № 2 "28” август, 2022 нче ел

2022 – 2023 нче уку елы

Программа мәктәпнең үсеш программасы һәм өстәмә белем бирү планы нигезендә төзелә,дәрестән тыш эшчәнлектә гамәлгә ашырыла. Эш программасы 9-11нче сыйныф укучылары өчен атнага 1 сәгать исәбеннән төзелә. Барлыгы 34 сәгать.

Соңгы елларда республикада татар теленең куллану даирәсе киңәйде, иҗтимагый функциясе көчәйде. Белем һәм тәрбия бирү бер-берсеннән аерылгысыз. Дәресләрдә алган белемнәрне мәктәптәге түгәрәкләрдә, факультатив дәресләрдә,электив курсларда камилләштерү, тулыландыру һәм ныгыту бүген көнүзәк мәсьәләләрнең берсе.

Баланың мәктәптән нинди шәхес булып чыгуында, киләчәктә нинди һөнәр сайлавында укыту - тәрбия эшенең роле бик зур. Укытучы баланың сәләтен күрә белергә һәм тиешле юнәлеш бирергә тиеш. Тиешле түгәрәккә яздыруның беренче максаты – баладагы мавыгуларны, омтылышларны үстерү, аңа сәләтен табуда һәм камилләштерүдә булышу. Икенче максат – балада эчке табигый көчләрне үстерү.

Балаларының сөйләм телен үстерү дәрестән тыш оештырылган эшләр аша алып барыла.

Балаларның чиста, төзек әдәби телдә сөйләшергә өйрәтү, татар сәнгатенә мәхәббәт тәрбияләү, китап укуга кызыксыну уяту, үзләрендә язу теләге уяту максатыннан түгәрәкләр оештырыла.

Программаның максаты:

Балаларның сәнгати һәм эстетик культурасын үстерү, аларга тормышта яхшылык һәм матурлыкны күрергә өйрәтү;

Бурычлар:

1) Театр сәнгате белән гомуми таныштыру.
2) Театрга нигез салучылар, танылган артистлар белән таныштыру.
3) Драма әсәрләрен өйрәнүгә теләк уяту.
4) Төрле жанрдагы әсәрләрне сәхнәгә кую аша укучыларның табигатьтән бирелгән сәләтләрен үстерү.
5) Сәхнәдә үзеңне тоту осталыгын, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен камилләштерү.
6) Мәктәп күләмендә оештырылган бәйрәм, тамашаларда актив катнашу.

Программаның актуальлеге

Федераль дәүләт стандартларын гамәлгә ашыру шартларында мәгариф алдына һәр яктан камил, мөстәкыйль һәм иҗади шәхес тәрбияләү максаты куелды. Укучыларга дәресләрдән тыш өстәмә белем бирү дә – заман куйган таләпләрнең берсе. Авторлык программасы әлеге максатка ярашлы шәхесне үстерүгә юнәлдерелгән технология нигезендә эшләнде.

Көтелгән нәтиҗәләр :

-укучы үзен иркен тотарга өйрәнә, психологик яктан ачыла;
-үзенең мавыгуына туры килгән эш белән шөгыльләнә;
-түгәрәктәге укучылар, укытучы белән аралашу вакытында, эчке дөньясында ачыла, аралашу әдәбенә өйрәнә;
-укучы фикерләргә, үз фикерен дәлилләргә өйрәнә;
-сөйләм телен камилләштерә ;
-әхлак һәм зәвык тәрбиясе ала;
-шәхес булып тәрбияләнә, үз урынын таба;

-татар теле һәм әдәбияты буенча белемен тирәнәйтә, кызыксыну уята.

Дәрестән тыш эшчәнлек формасы күп төрле, монда укытучының иҗади сәләте зур роль уйный. Китап уку, аның турында фикер алышу, кечкенә докладлар төзү, язучы иҗатын өйрәнү, шигырь укучылар бәйгеләре оештыру, әдәби -музыкаль монтаж әзерләү, музейларга бару, җирле матбугат белән танышу, һ.б. бик күп төрле эш алымнары бар. Дәрестән тыш эшчәнлектә техник чаралар да куллану кирәк, эш барышында музыка яңгырату, магнитофон, телевизор, компьютер куллану эшне тагын да җанландыра. Шулай ук балаларның күзаллавын киңәйтергә, аңа яңалык алып килергә, рухи тәрбия бирергә дә тиеш. Халык авыз иҗатын, татар халык педагогикасын куллану, табигать белән аралашу дәрестән тыш эшләрне оештырганда укытучыга зур мөмкинлекләр ача.

Программаның эчтәлеге

Татар театрының чишмә башы. Театрга нигез салучылар турында кыскача белешмә. Театр артистлары турында фикер алышу.

Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә.

“Сәйяр” труппасы, аны оештыручы Габдулла Кариев эшчәнлеге. Беренче татар хатын-кыз актрисасы С. Гыйззәтуллина-Волжская иҗаты.

Г.Камал һәм К.Тинчурин - татар театрын оештыручылар. Аларның эшчәнлегенә күзәтү.

Галиәскар Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.

Т. Миңнуллинның “Ак яфрак” комедиясен сәхнәгә кую. Видеоязмасын карау. Рольләрне бүлешү. Сәхнә бизәлеше өчен декорацияләр, костюмнар әзерләү. Репетицияләр үткәрү. “Ак яфрак” әсәрен 5-11нче сыйныф укучылары алдында күрсәтү.

“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру.

“Шигъри сәхнә” исемле шигырьләрне сәнгатьле уку конкурсы уздыру. “Театр яктылыкка, нурга илтә” темасына конкурс уздыру.

Г. Гыйльмановның “Шүреләләр ни атлы” исемле балалар сәхнәләштергән видеоязманы карау. “Театраль вернисаж” үткәрү. Казанга Г. Камал исемендәге татар дәүләт Академия театрына экскурсия оештыру.

КАЛЕНДАРЬ – ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

№	Тема	Үткәрү вакыты		Искәрмә
		План	Факт	
1.	Татар дөньясында беренче театр оешу, беренче “карлыгачлары” турында фикер алышу .	06.09.		
2.	Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә.	13.09.		
3.	Габдулла Кариев һәм “Сәйяр” труппасы эшчәнлеге.	20.09.		
4.	Галиәсгар Камал, Кәрим Тинчурин – татар театрын оештыручылар.	27.09.		
5.	Галиәскар Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.	04.10.		
6.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенең видеоязмасын карау.	11.10.		
7.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенең видеоязмасын карау.	18.10.		
8.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенең видеоязмасын карау.	25.10.		
9.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенең мәктәп укучылары сәхнәләштергән вариантын видеоязмадан карау.	08.11.		
10.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясенең рольләрен бүлешү.	15.11.		

11.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясеннән өзек өйрәнү	22.11.		
12.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясеннән өзек өйрәнү .	29.11.		
13.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясеннән өзек өйрәнү	06.12.		
14.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясеннән өзек өйрәнү	13.12.		
15.	Т. Миңнуллинның “Авыл эте Акбай” комедиясеннән өзек өйрәнү	20.12.		
16.	“Авыл эте Акбай” комедиясе өчен костюмнар һәм сәхнә бизәлеше өчен декорация әзерләү	27.12.		
17.	“Авыл эте Акбай” комедиясе өчен костюмнар һәм сәхнә бизәлеше өчен декорация әзерләү .	10.01.		
18.	“Авыл эте Акбай” комедиясе өчен костюмнар һәм сәхнә бизәлеше өчен декорация әзерләү	10.01.		
19.	“Авыл эте Акбай” комедиясе мәктәп күләмендә сәхнәләштерү	24.01.		
20.	“Театр яктылыкка, нурга илтә” темасына конкурс уздыру .	31.01.		
21.	“Шигъри сәхнә” исемле шигырьләрне сәнгатьле уку конкурсына әзерләнү	07.02.		
22.	“Шигъри сәхнә” исемле шигырьләрне сәнгатьле уку конкурсына әзерләнү	14.02.		
23.	Авыл китапханәсенә бару.	21.02.		
24.	Районның үзешчән артисты белән очрашып әңгәмә кору	28.02.		
25.	“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру	07.03.		

26.	Г. Гыйльмановның “Шүреләләр ни атлы” исемле балалар сәхнәләштергән видеоязма карау	14.03.		
27.	Такмак әйтешле уеннар.	21.03.		
28.	Җитезлеккәуеннарөйрәнү.	04.04.		
29.	Сәнгатьлеукубуенчаэш.	11.04.		
30.	Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү	18.04.		
31.	Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү	25.04.		
32.	“Театраль вернисаж”га әзерлек .	16.05.		
33.	“Театраль вернисаж” .	23.05.		
34.	Казанга Г.Камал исемендәге татар дәүләт Академия театрына экскурсия оештыру	30.05.		

Укучылар өчен әдәбият

1. “Мәктәп сәхнәсе” сериясеннән китаплар.
2. Татар әдәбиятыннан хрестоматияләр, 5-9 сыйныф, Казан, ”Хәтер”нәшрияты,1999.
3. Әдәплелек дәресләре (хрестоматия). Фәнни редакторы профессор Р.А.Низамов. Казан: Мәгариф, 2000.
4. Могҗизалы мәктәп сәхнәсе.Казан:Мәгариф,2003.
5. ”Мәктәп китапханәсе” сериясе томлыклар
6. ”Энҗе чәчтем” сериясеннән фольклор җыентыклары.
7. Татар балалар әдәбиятыннан хрестоматия.Төзүче- авторлары Л.И.Минһаҗева, И.И.Мияссарова, Казан-“Хәтер” нәшрияты, 2004
8. Татар халык әкиятләре.
9. Табышмаклар.
10. Мәкальләр.